

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZAYDAŞ İZMİT ATIK VE ARTIKLARI ARITMA YAKMA DEĞERLENDİRME A.Ş.

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	8
7.	DENETİM BULGULARI.....	8

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Sermaye ve Ortaklık Tablosu	2
Tablo 2:İştirakler Tablosu	2
Tablo 3: Bağlı Ortaklıklar Tablosu	2
Tablo 4: Borç Verilen Büyükşehir Belediye Şirketleri ve Faiz Tutarları	10

KISALTMALAR

İZAYDAŞ: İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma Değerlendirme Anonim Şirketi

KDV: Katma Değer Vergisi

VUK: Vergi Usul Kanunu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Şirket Tarafından Diğer Büyükşehir Belediye Şirketlerine Faizsiz Borç Verilmesi
2. Şirket Personelinin Sözleşme Yapılmaksızın Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde İstihdam Edilmesi
3. Şirket Tarafından Spor Kulübüne Nakdi Yardımda Bulunulması
4. Taşıt Kiralama İhalesinde Damga Vergisi Oranının Hatalı Belirlenmesi
5. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması
6. Şirketin Bazı Ödemelerinin Banka Kullanılmaksızın Yapılması
7. Şirket Tarafından Kiralanan Aracın Görev Alanı Dışında Tahsis Edilmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma Değerlendirme Anonim Şirketi (İZAYDAŞ), Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 13.09.1990 yılında İzmit Kamu Yatırımları Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi (İZKAYA AŞ) olarak kurulmuş, 13 Haziran 1996 yılında unvan değişikliğine gidilmiş ve ticaret siciline tescil edilmiştir.

İZAYDAŞ'ın faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup Kocaeli Büyükşehir Belediyesi önderliğinde özel sektör kuruluşlarının en üst düzeyde katılımını sağlayarak çevre kirliliğini önleyici, düzenleyici ve yok edici yatırım tesis yapılanma işlem ve eylemlerine yönelik ticari ve sınai her türlü faaliyetlerde bulunmak ve bu işlerle ilgili tesis kurulması ve işletilmesi işi ile iştigal etmektedir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olarak iş ve işlemlerini gerçekleştirmek için Türkiye sınırları içerisindeki taşınmazlarla ilgili aynı hak tesisi, alım-satım, işletme, kiralama ve kiraya verme tasarruflarında bulunabilmektedir."

İZAYDAŞ, kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6098 sayılı Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca Şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre faaliyet gösteren anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunmasını ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tüzel kişi ortaklığını temsilen 7 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 23.03.2021 tarihli Genel Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; Mali İşler Müdürlüğü, İdari İşler Müdürlüğü, Satın alma Müdürlüğü, Pazarlama Müdürlüğü, Muhasebe Şefliği, İnsan Kaynakları Şefliği, Satın alma Şefliği, İhale ve Sözleşmeler Şefliği, Pazarlama Şefliği, İdari İşler Şefliği ve Entegre Yönetim Sistem Şefliği'nden oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı 31.12.2021 tarihi itibarıyla 305'dir. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

İZAYDAŞ'ın nominal sermaye tutarı 191.000.000, Türk Lirası olup sermayesinin 141.725.000, TL' si ödenmiştir. Ödenmiş sermayenin 80.860.212,47 Türk Lirası Kocaeli Büyükşehir Belediyesi' ne ait gayrimenkullerin şirkete aynı sermaye olarak ilave edilmesi ile kalan 60.864.787,53 Türk Lirasının da ödenmiş ve 49.275.000 Türk Lirası Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından ödenecektir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, şirketin % 99,9 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2021 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	190.999.000,00	%99,99
Belde Özel Sağlık Hiz.Paz.AŞ	1.000,00	%0,01

İZAYDAŞ'ın aşağıdaki tabloda yer alan iştirak ve Bağlı Ortaklıkları bulunmaktadır.

Tablo 2: İştirakler Tablosu

İştirakin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Kent Konut San.Tic.AŞ	47.479.105,00	% 2,5
İzmit Sigorta Ltd.Şti.	150.000,00	% 33,33

Tablo 3: Bağlı Ortaklıklar Tablosu

İştirakin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Sekapark Tur.İşl.AŞ	28.500.000,00	% 96,04
Antikkapı Tur.İşl.AŞ	12.742.989,00	% 74,32

Şirketin amacı, atık bertaraf hizmetidir. Bu nedenle şirketin ana gelirleri bertaraf hizmet gelirleridir. Bunun yanında enerji üretimi geliri de şirketin önemli gelir kalemidir.

Gelir tablosundan, dönem net kârının son üç yılda nominal olarak azaldığı anlaşılmaktadır. 2019 Yılında 698.633,04 TL zarar edilmiş, 2020 ve 2021 yıllarında ise kar edilmiştir. 2020 yılı vergi öncesi kar; 2.536.188,13 TL, 2021 yılı vergi öncesi kar; 2.351.535,84 TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 ve 2021 yılları vergi sonrası karın düşmesinin sebebi satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin, brüt satışlardaki artıştan daha fazla artması olarak değerlendirilmektedir.

2021 Yılı Gelir tablosunda; Brüt Satışlarda bir önceki yıla nazaran gerçekleşen artış: deniz hizmetleri gelirleri, enerji gelirleri ve yakma bertaraf hizmet gelirlerindeki artışlardan kaynaklıdır. Gelirlerdeki artışlarda, döviz kurlarında meydana gelen yukarı yönlü değişim etkili olmuştur. 2021 yılında, satışların maliyetinin yüksek olma nedeni; yıl içerisinde alımı gerçekleştirilen personellere ait işçilik maliyetleri ile döviz kurlarındaki artışların hammadde ve hizmet alımlarına olan olumsuz fiyat etkisidir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, 2020 yılında aktif toplamı 4.613.700 TL'yi ve net satışları toplamı 9.227.100 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri arasında yer aldığından; muhasebe kayıtlarını, 213 sayılı Kanun ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği hükümlerine uygun olarak 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. Bu seçenekte yapıldıkları anda fonksiyon esasına göre ilgili defter-i kebir hesaplarına kaydedilen giderler, türüne ve gider yerine göre de yardımcı defterlerde izlenir.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca aynı maddelerde Kurumun değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar koymaya ve düzenlemeler yapmaya yetkili kılındığı belirtilmiştir.

Şirket, 29.07.2017 tarihli ve 30138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (56) Sıra no.lu Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Hakkında Tebliğ ile Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS' de öngörülen finansal tabloları (finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi

sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim ve temsil ile ilgili esaslar başlığı altında yönetim kurulunun görev dağılımını düzenleyen 366'ncı maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen "*Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu*

üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir" hükmü ile şirketlerde denetim komitelerinin kurulması konusunda yönetim kuruluna yetki verilmiştir.

Yönetim kurulu, şirket faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmak, iş ve işlemlerin gidişini izlemek, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla kuracağı komite ve komisyonlar için bağımsız ve objektif bir güvenceye ihtiyaç duyacaktır. Bu ihtiyacın karşılığı iç denetim fonksiyonunda ifade bulmaktadır.

Aynı Kanununun 378'inci maddesinde ise; *"Pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Diğer şirketlerde bu komite denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi hâlinde derhâl kurulur ve ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda verir. (2) Komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder, çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollanır."* denilmektedir.

Kanununun 366 ve 378'inci maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, borsada işlem gören şirketlerde iç kontrol sisteminin kurulması zorunluluk iken diğer şirketlerde isteğe bağlı bırakılmıştır.

İZAYDAŞ'ın iç kontrol sistemi hakkında bilgi edinilmesi amacıyla; ilgili mevzuat, faaliyet raporu ve Şirket yetkilileri ile yapılan görüşmeler esas alınarak yapılan incelemeler sonucunda, Şirketin iç kontrol sistemi ile ilgili olarak tespit edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir;

Şirkette, Yönetim Kuruluna bağlı 5 kişiden oluşan Denetim Kurulu bulunmaktadır,

Evrakları ve önemli belgeleri imzalamaya ve onaylamaya yetkili kişiler Şirket yönetim kurulu kararı ile belirlenip ilgililere Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile duyurulmuştur,

Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında belirlenen ve yönetim kurulu tarafından düzenlenecek yıllık faaliyet raporunun asgari içeriğini karşılaması gereken Şirket yıllık faaliyet raporunun hazırlandığı görülmüştür,

İZAYDAŞ, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi, OHSAS 18001, İşçi Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi, ISO 10002 Müşteri Şikâyet

Yönetim Sistemi, ISO/IEC 17025 Laboratuvar Kalite Yönetim Sistemi, ISO/IEC 17043 Yeterlilik Testleri Yönetim Sistemi, EN ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi ve ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi belgelerine sahiptir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzaydaş İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma Değerlendirme AŞ (İZAYDAŞ) 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirket Tarafından Diğer Büyükşehir Belediye Şirketlerine Faizsiz Borç Verilmesi

Şirket ortağı olan, Belediyenin hissedarı bulunduğu şirketlere verilen borçlar için faiz işletilmediği; işletilmeyen faizler nedeniyle gelir ve Katma Değer Vergisi (KDV) kaybına sebebiyet verildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; *"Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir."* denilmektedir. İktisadi amaçla kurulan bir şirketin faaliyetlerini gerçekleştirirken, kuruluş

amacına uygun hareket etmesi ve karlılığı daima ön planda tutması basiretli bir iş adamı gibi davranmanın bir gereğidir. Bu nedenle, sahip olunan ekonomik kaynaklarla kendi lehine sonuçlar doğuracak şekilde, verimliliği ön planda tutarak hukuki ve ekonomik tasarruflarda bulunması gerekmektedir. Aksi bir uygulama, yani şirketin kaynaklarını kendi lehine değil de başkasının lehine (örneğin ortakları olan gerçek kişiler lehine) kullanması, iktisadi, ticari ve teknik icaplara uygun düşmeyeceği gibi ortaklar dışında kalan ancak, şirketin iktisadi faaliyetiyle ilgili üçüncü şahısların (alacaklılar, finansal kuruluşlar, devlet gibi) haklarına da zarar verebilir.

Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13'ncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddenin birinci fıkrası aşağıdaki gibidir:

“Kurumlar, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır. Alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir.

Madde metnine göre; ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak ödünç para alınması ve verilmesi işlemleri transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı sayılmaktadır.

Ortaklarına cari hesap yoluyla borç para kullandıran sermaye şirketleri yönünden bu işlem, ticari bir iş diğer bir deyimle ticari anlamda bir finans hizmetidir. Çünkü ortaklar şirketten faizsiz aldıkları ödünç paralarla finansman gereksinimlerini karşılamakta, banka veya diğer finans kurumlarından kredi temin etmek suretiyle katlanacakları bir finansman yükünden kurtulmaktadırlar. Şirket ise, işletmede atıl bulunan bir parayı ortağına borç olarak vermesi veya kullandırması nedeniyle, bu parayı çeşitli şekillerde değerlendirmek suretiyle elde edebileceği bir gelirden mahrum kalmaktadır. Bu şekilde, ortaklar şirkete ait parayı herhangi bir karşılık ödemediği kullanırken, şirketler tarafından ortaklara bir menfaat sağlanmaktadır.

Danıştay Dördüncü Dairenin 24.05.2007 tarih ve 2007/1741 sayılı kararı özetle “(...) Ortaklarına cari hesap yoluyla borç para veren şirketlerin, bu işi mutad meslek halinde ve para kazanma amacıyla yapmaları nedeniyle BSMV'ye tabi tutulmaları mümkün değildir. Dolayısıyla ortaklara borç para verilmesi işlemi ticari faaliyet kapsamında KDV'ye tabi olup,

borç verme işlemi nedeniyle tahakkuk ettirilen faiz tutarı üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir...” şeklindedir.

Ayrıca Danıştay 4. Dairesinin 21.03.2007 tarihli E.2006/222 ve K.2007/910 sayılı kararında özetle; “örtülü kazanç dağıtımı nedeniyle Katma Değer Vergisi hesaplanması gerektiği” belirtilmiştir.

Bu açıklamalara göre, sermaye şirketlerinin ortaklarına cari hesap yoluyla borç para kullandırmaları işlemi, ticari anlamda bir finans hizmeti olup, 3065 Katma Değer Vergisi Kanunu’nun “Verginin konusunu teşkil eden işlemler” başlıklı 1’inci maddesinin birinci fıkrasına göre KDV’ye tabi bulunmaktadır. Bu hizmetin şirket ortaklarına veya 3. şahıslara verilmesi arasında, herhangi bir fark bulunmamaktadır. Bu şekilde verilen finans hizmeti karşılığında sermaye şirketlerinin bir faiz geliri elde edip etmemesi, KDV yönünden vergilendirmeye engel oluşturmamaktadır. Bir işlem vergisi olan KDV yönünden, verginin konusuna giren işlemin gerçekleşmiş olması yeterlidir. Bedelin tahsil edilip edilmemesi, KDV yönünden bir hüküm ifade etmemektedir. Bu işlemlerde katma değer vergisinin matrahı hesaplanan faizler olup, bu faizler üzerinden genel oranda (%18) katma değer vergisi hesaplanması gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ile yapılan tespitler beraber değerlendirildiğinde; Şirketin diğer Büyükşehir Belediyesi Şirketleri’ne borç vermesi nedeniyle; merkez bankasının 2020 yılına ilişkin olarak açıkladığı reeskont faiz oranına istinaden (%16.75) söz konusu şirketlerden alması gereken ve yaklaşık olarak hesaplanan adet faiz tutarının aşağıdaki gibi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4: Borç Verilen Büyükşehir Belediye Şirketleri ve Faiz Tutarları

Firma Unvanı	Adat Faiz Tutarı (TL)
Ulaşımпарк Ulaşırma Hizmetleri	349.455,48
Antikkapı Turizm İşletmecilik ve Özel Sağlık Hiz. AŞ	506.871,06
Kent Konut AŞ	151.438,36
TOPLAM	1.007.764,90

Bu kapsamda Şirketin söz konusu alacaklarına faiz hesaplamaması sebebiyle mahrum kaldığı adet faizi gelir tutarının 1.007.764,90-TL olduğu, bu tutar üzerinden tahsil etmesi gereken KDV tutarının da 181.397,68-TL ($1.007.764,90 \times 0,18$) olduğu tespit edilmiştir.

Netice itibariyle Şirketin mevzuat hükümleri çerçevesinde şirket kaynaklarını etkili, ekonomik, verimli kullanması ve bu bağlamda basiretli bir tacir tanımlamasına uygun hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Şirket Personelinin Sözleşme Yapılmaksızın Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde İstihdam Edilmesi

Şirket kayıtları ile personel istihdamının incelenmesi sonucunda; Şirket çalışanlarından 11 kişinin işe giriş tarihlerinden itibaren herhangi bir sözleşme, protokol, ihale vb. olmadan ve giderleri şirket bütçesinden karşılanmak üzere Büyükşehir Belediyesinin çeşitli birimlerinde çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personelin bu kurumlar arasında geçiş yapabilmesine veya geçici görevlendirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler bulunmasına karşın, Türk Ticaret Kanunu'na tabi, Kurumlar Vergisi mükellefi olan, bu kapsamda gelir ve giderini tam olarak beyan etme yükümlülüğü bulunan ve kar amacı güden belediye şirketlerinde görevli personelin başka kurum, kuruluş ve şirketlerde bedelsiz çalışabileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Belediye şirketleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi şirketlerdir. Türk Ticaret Kanunu'nun 16 ve 18'inci maddesinde belirtildiği üzere belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, 2021 yılı toplam maliyeti yaklaşık 2.338.164,49 TL olan 11 Şirket personelinin işe girişlerinin, Şirkette olmasına rağmen giriş tarihinden günümüze kadar Belediyenin çeşitli birimlerinde görevlendirildiği, bu kişiler için Büyükşehir Belediyesince doğrudan hizmet alımı ve sözleşme yapılmadığı gibi sosyal hakları dahil tüm masraflarının Şirket hesaplarından karşılandığı tespit edilmiştir. Söz konusu kişilerden 1 tanesinin yaklaşık 24 yıldır, danışman olarak görevlendirilenlerin (4 adet) 3 ile 13 yıl diğerlerinin ise ortalama 15 yıldır görevlendirmelerinin devam ettirildiği dolayısıyla geçici görevlendirmelerin fiilen sürekli hale getirildiği görülmüştür.

Netice itibariyle Büyükşehir Belediyesi söz konusu personeli kendi bünyesinde çalıştırmak istiyorsa, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 375 sayılı KHK'ya eklenen Ek Madde 20 uyarınca doğrudan hizmet alma suretiyle bu işlemi

gerçekleştirebilecektir. Aksi bir uygulama, mevzuatta açıkça izin verilmeyen bir işlemin gerçekleştirilmesine sebebiyet verdiği gibi Şirketin gelir kaybına uğramasına Belediyenin ise giderlerinin mevzuata aykırı bir şekilde azalmasına sebebiyet vermektedir.

BULGU 3: Şirket Tarafından Spor Kulübüne Nakdi Yardımda Bulunulması

Şirketin; reklam sözleşmesi kapsamında, kısa vadeli borçlarının yaklaşık yüzde 22 sine tekabül eden tutarda profesyonel spor kulübüne nakdi yardımda bulunduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29'uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde;

"...

Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörölmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun "Yardım ve işbirliği" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, siyasi partilerden, işçi ve işveren sendikalarından ve meslekî kuruluşlardan maddî yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddî yardımda bulunabilirler.

5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, dernekler kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilirler. Bu projelerde kamu kurum ve kuruluşları, proje maliyetlerinin en fazla yüzde ellisi oranında aynî veya nakdî katkı sağlayabilirler. (Ek cümle: 18/2/2009-5838/7 md.) 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi çerçevesinde engellilerin ve eski hükümlülerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işlerini kurmaları, engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler ile benzeri projelerde bu oran aranmaz." denilerek derneklere yardım yapılmasının usul ve esasları belirlemiştir.

Diğer yandan, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesine 6360 sayılı On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile ilave edilen ek fıkrası;

“5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz.” hükmünü içermektedir.

Belirtilen düzenlemelerle; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine, bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla ve kamu yararı gözetilmek suretiyle dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapabilme ve dernekler ile kamu kurum ve kuruluşlarının görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilme, bu kapsamda aynı veya nakdi katkı sağlayabilme imkanı tanınmıştır. 6360 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesine eklenen ek fıkrayla belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler, bu uygulamanın dışında bırakıldığından; belediyeler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketleri tarafından derneklere, herhangi bir ortak proje kapsamında veya yardım olarak aynı veya nakdi katkıda bulunma imkanı kalmamıştır.

Bu durumda, İZAYDAŞ, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre faaliyetlerini yürütüyor olsa da, dernek ve vakıflara yardım konusunda 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesindeki sınırlamaya uygun işlem tesis etmek zorundadır.

Aynı zamanda Şirket, 6102 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmekle de mükelleftir. Dolayısıyla şirket menfaatlerinin korunması, ticari faaliyet icra etmenin zorunlu bir sonucudur.

İZAYDAŞ'ın hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; profesyonel spor kulübüne reklam sözleşmesi kapsamında 3.000.000,00 TL +KDV nakdi yardımda bulunduğu görülmüştür. Her ne kadar spor kulübü ile reklam sözleşmesi kapsamında söz konusu tutar ödenmişse de yapılan ödemenin spor kulübüne yapılan yardım niteliğini değiştirmediği anlaşılmıştır. Zira spor kulübüne ödenen tutarın Şirketin 2021 yılı içerisinde yapmış olduğu diğer 12 sponsorluk ve reklam harcamalarının yaklaşık altı katı olduğu, Şirketin kısa vadeli borçlarının 13.809.600,29 TL olduğu, ödenen tutarın Şirketin toplam kısa vadeli borçlarının yaklaşık yüzde 22'sine tekabül ettiği, şirketin bir önceki yıl (2020) gelir tablosunda dönem net karının 1.895.137,22 TL olduğu, spor kulübü ile reklam sözleşmesi yapıldığı yılda (2021) ise dönem net karının 1.320.993,43 TL olduğu görülmüştür. Dolayısıyla dönem net karının dikkate alınması halinde spor kulübüne ödenen tutarın Şirketin faaliyet konusu itibariyle şirkete katkı sağlamadığı da açıktır.

Şirket tarafından gönderilen cevapta: ödemelerin Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanuna uygun olarak sosyal sorumluluk kapsamında yapıldığı belirtilmiştir. Şirket Cevabına katılmak mümkün değildir. Zira spor kulübü ile şirket arasında akdedilmiş bir reklam sözleşmesi varken ne tür sosyal sorumluluk kapsamında böyle bir sözleşme yapıldığının izaha muhtaç bir durum olduğu da açıktır.

Söz konusu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, spor kulübü derneklerine yapılan nakdi yardımların gerek mevzuata ve gerekse şirketin mali durumuna uygun olmadığı aşikardır. Bu itibarla; Şirketin faaliyetlerinde, 6360 sayılı Kanun'la 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesine eklenen ek fıkra ile 6102 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerini gözetmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Taşıt Kiralama İhalesinde Damga Vergisi Oranının Hatalı Belirlenmesi

Şirket tarafından ihale edilen taşıt kiralama ihalesine ilişkin sözleşme damga vergisinin, kira sözleşmelerine uygulanan oran üzerinden hesaplandığı tespit edilmiştir.

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinde, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtların Damga vergisine tabi olduğu belirtilmiştir. Tablonun "I. Akitlerle ilgili kâğıtlar" bölümünün "A. Belli parayı ihtiva eden kâğıtlar" kısmına göre mukavelenameler, taahhünameler ve temliknameler damga vergisine tabi olup binde 9,48 oranının uygulanması gerekmektedir.

Yine anılan Kanun'un "Mükellef" başlıklı 3'üncü maddesinde; Damga Vergisinin mükellefinin kâğıtları imza edenler olduğu ; "Vergi ve cezada sorumluluk" başlıklı 24'üncü maddesinde birden fazla kişi tarafından imza edilen kâğıtlara ait vergi ve cezanın tamamından imza edenlerin müteselsilen sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak Şirket tarafından gerçekleştirilen taşıt kiralama ihalesine ilişkin sözleşme bedeli üzerinden, damga vergisi oranının binde 9,48 olarak uygulanması gerekirken binde 1,89 olarak uygulandığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından; söz konusu hatalı hesaplanan damga vergisine ilişkin işlemin düzeltildiği, fark tutarının ilgili firmadan tahsil edildiği ve sonraki süreçlerde mevzuata uygun hareket edileceği belirtilmişse de farkın ilgili firmadan tahsil edildiğine ilişkin herhangi bir belge sunulmamıştır.

Bu itibarla, Şirket tarafından gerçekleştirilen ihalelerde damga vergisinin uygulanması aşamasında Damga Vergisi Kanunu'na ekli tabloda belirlenen oranların doğru bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 5: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

Şirkette çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2021 yılında 555 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun

kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede Belediyede görev alan kadrolu 300 işçiden 35'inin 78 ile 233 gün arasında, 101'inin 27 ile 76 gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 6: Şirketin Bazı Ödemelerinin Banka Kullanılmaksızın Yapılması

213 sayılı Vergi Usul Kanununun (VUK) mükerrer 257'inci maddesi birinci fıkrasının 2 numaralı bendine göre; *“Mükelleflere muameleleri ile ilgili tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etmeleri zorunluluğunu getirmeye ve bu zorunluluğun kapsamını ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslarını belirlemeye”* Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu yetkiye dayanılarak 04.07.2003 tarih 25158 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 320 seri nolu VUK Genel Tebliğinde birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler, serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnafın kendi aralarında yapacakları ticari işlemleri ile nihai tüketicilerden mal veya hizmet bedeli olarak yapacakları 5.000,00 Türk Lirasını aşan tahsilat ve ödemelerinin 01.08.2003 tarihinden

itibaren banka veya özel finans kurumları aracı kullanılarak yapılması ve bu kurumlarca düzenlenen dekont veya hesap bildirim cetvelleri ile tevsiki zorunlu kılınmıştır.

28.10.2003 tarih 25273 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 324 seri nolu VUK Genel Tebliğinde ise işletmelerin kendi ortakları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerle olan ve herhangi bir ticari içeriği olmayan nakit hareketlerinde işlem tutarı 10.000,00 Türk Lirasını aşıyor ise bunlar da tevsik kapsamında olacağından banka, özel finans kurumları veya PTT aracılığıyla tahsilat ve ödemeler yapılacağı belirtilmiştir.

Konuyla ilgili olarak 24.12.2015 tarih 29572 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 459 seri nolu VUK Genel Tebliğinde bu uygulamaya ilişkin tespit edilen 10.000,00 liralık limitin, 01.01.2016 tarihinden itibaren 7.000,00 Türk Lirası olarak dikkate alınması ve 7.000,00 Türk Liralık limiti aşan tahsilat ve ödemelerin; 320, 323 ve 324 sıra numaralı VUK Genel Tebliğlerinde belirtilen esaslar çerçevesinde banka, özel finans kurumları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü aracılığıyla yapılması gerekmektedir.

VUK' un mükerrer 355'inci maddesinin beşinci fıkrasında ise; *“Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayan mükelleflerden her birine, her bir işlem için bu maddeye göre uygulanan cezalardan az olmamak üzere işleme konu tutarın % 5'i nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilir.”* denilmektedir.

Şirketin yılı denetimi kapsamında yasal sınırın üzerinde toplam 77.252,00 TL tutarında ödemeyi banka ve benzeri finans kurumlarını kullanmadan gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Şirketin herhangi bir yaptırım ile karşılaşmaması ve ödemelerin takibinin daha sağlıklı bir biçimde yapılabilmesi amacıyla mevzuat hükümleri çerçevesinde 7.000,00 Türk Liralık limitini aşan tahsilat ve ödemelerini banka ve benzeri finans kurumlarını kullanarak yapması yerinde olacaktır.

BULGU 7: Şirket Tarafından Kiralanan Aracın Görev Alanı Dışında Tahsis Edilmesi

Şirket tarafından araç kiralama ihalesi kapsamında alınan araçlardan bir tanesinin, görevden ayrılan Büyükşehir Belediye Başkanına tahsis edildiği görülmüştür.

2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Hizmet Alımı Suretiyle Taahhüt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin “Temel amaç” başlıklı 5'inci maddesinde; *“Kamu*

hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacı, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır.” denilmektedir.

Anılan mevzuat hükmüne göre hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesindeki temel amaç taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynaklarda savurganlığın önüne geçilmek istenmesidir. Yapılan incelemede Şirket tarafından kiralanan aracın, eski Büyükşehir Belediye Başkanına tahsis edildiği görülmüştür.

Şirket tarafından gönderilen cevapta: Kocaeli Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü'nün 26.07.2019 tarih ve 29057438-50057-61154/104 sayılı yazısına istinaden tahsis işleminin yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak söz konusu yazının incelemesinde; Kocaeli Valiliğince Kocaeli Büyükşehir Belediyesine yazı yazıldığı, şirketin araç tahsis etmesini gerektirecek bir hususun bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla, Şirket tarafından yapılan araç kiralama ihalelerinde, 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Esas ve Usuller'in 5'inci maddesi gereklerine göre hareket edilmesi ve 6102 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca basiretli iş adamı gibi davranılmak suretiyle Şirket faaliyetleri dışında kalan kişi, kurum ve kuruluşlara araç tahsisinin yapılmasının engellenmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>